

Com reconstruir el diàleg educatiu

La situació educativa a Catalunya és complexa, i genera emocions intenses, posicionaments fermes i frustració. En aquest context cal recordar una idea clau. Quan augmenta la tensió emocional, disminueix la capacitat de reflexió i la qualitat de les decisions. En situacions de conflicte, l'amígdala cerebral, responsable de les reaccions emocionals, activa respostes defensives, mentre que les regions prefrontals, responsables del pensament crític, la planificació i la presa de decisions complexes, redueixen la seva eficàcia. En altres paraules, quan ens sentim amenaçats o desatesos, escoltem pitjor, matem menys i trobem menys espai per construir acords. Per això, rebaixar la tensió no és debilitat, sinó possibilitat del diàleg. Els acords estables no acostumen a néixer de l'escalada emocional, sinó de la recuperació d'un mínim de confiança que permeti escoltar l'altre sense renunciar a les posicions pròpies.

Ara bé, seria un error reduir el debat actual a qüestions de ràtios, salaris o recursos per a l'atenció a la diversitat, tot i que la seva importància és indiscutible. Aquests elements són imprescindibles per a una educació de qualitat, però no expliquen per si sols la complexitat del moment actual ni en resolten totes les tensions. Cal humilitat col·lectiva per reconèixer que l'educació és un sistema viu on interactuen factors pedagògics, socials, culturals, econòmics, tecnològics i emocionals. No hi ha causes úniques ni solucions simples.

En aquest marc, el debat curricular també hauria d'esdevenir un element central. Vivim en un món dinàmic i canviant, i l'educació ha de servir per empoderar la societat del seu

protagonisme en aquests canvis. Sovint oposem de maneres simplista, i massa vegades partidista, memòria i competències, coneixement i creativitat, continguts i motivació. Però el cervell humà no funciona així. Les evidències científiques mostren que la creativitat necessita coneixements previs, que el pensament crític requereix informació i que la resolució de problemes depèn d'esquemes mentals construïts amb aprenentatge. Per això, els aprenentatges memorístics continuen sent rellevants. El problema no és memoritzar, sinó fer-ho sense comprensió. El gran repte és situar els coneixements en contextos significatius, connectats amb la realitat actual i els interessos de l'alumnat. La creativitat no substitueix el coneixement, però és clau per reorganitzar-lo i fer-lo operatiu. Per això és igualment imprescindible.

Ara bé, comprensió crítica i creativitat necessiten temps i esforç, sovint en tensió amb la immediatesa

DAVID BUENO

FUNDADOR DE LA CÀTEDRA DE NEUROEDUCACIÓ UB-EDU18

Cal una taula plural que faci el diàleg possible amb esperança i serenor

actual, que va en sentit contrari. Això exigeix repensar el currículum perquè permeti integrar i consolidar els aprenentatges disposant del temps suficient per a la reflexió. Planificar molt bé què cal saber en cada etapa, quins han de ser els punts de referència imprescindibles sobre els quals puguem combinar exigència i sentit, esforç i comprensió, reflexivitat crítica i creativitat. Cal afrontar una reforma que permeti a l'alumnat i als docents gaudir del fet de comprendre allò que s'aprèn.

Una altra dimensió menys visible però igualment crucial és la social, inclosa la situació del català. En les darreres dècades, s'han traslladat al sistema educatiu funcions formatives que abans es compartien amb les famílies i l'entorn: educació emocional, convivència, hàbits, tecnologia, prevenció de riscos o inclusió social. Aquesta evolució respon a necessitats reals i sovint ha estat positiva, però ha incrementat les

responsabilitats dels centres. Aquest procés no ha anat acompanyat d'una reflexió social honesta sobre els límits i condicions necessaris, ni d'un reforç equivalent del paper de les famílies. El resultat és una sobrecàrrega progressiva dels docents. L'estrès sostingut augmenta la fatiga cognitiva, redueix l'autoeficàcia i limita la capacitat d'innovació i adaptació, que és precisament allò que més se'ls demana.

En paral·lel, l'exigència cap als docents ha augmentat de manera significativa. No és negatiu per si mateix. Una societat complexa requereix professionals formats i flexibles. El problema no és l'exigència, sinó que sovint no va acompanyada dels recursos, el temps i el reconeixement necessaris. No es pot demanar més personalització, inclusió, innovació, tecnologia i atenció emocional sense revisar les condicions reals de treball.

En aquest escenari, cap actor té una resposta completa: ni administració, ni docents, ni sindicats, ni famílies, ni experts. Per això cal evitar simplificacions i assumir la complexitat amb serenor. L'educació és la inversió social més decisiva, però necessita menys confrontació i més escolta; menys reacció i més deliberació; menys culpabilització i més responsabilitat compartida, i menys partidisme i més pacte de país. Quan el cervell se sent segur, aprèn millor. I quan una societat dialoga amb calma sobre educació, també aprèn sobre si mateixa. El repte és avançar cap a espais estables de diàleg que permetin abordar aquesta complexitat amb rigor. Cal amb urgència una taula plural que ho faci possible amb esperança, valentia i serenor.

FRANCESC MELCJON

ABANS D'ARA

PECES HISTÒRIQUES TRIADES PER JOSEP MARIA CASASÚS

CATEDRÀTIC HONORARI DE LA UPF I MEMBRE DE L'IEC

De l'article del crític i tractadista d'art Alexandre Cirici i Pellicer (Barcelona, 1914-1983) a *Ariel* (XII-1947) sobre l'arquitecte i urbanista Josep Lluís Sert (Barcelona, 1902-1983), un dels artífexs del GATCPAC. En el Disseny Hub Barcelona hi ha oberta fins al 6 de setembre l'exposició *Seny i rauxa. Notícia de l'arquitectura catalana*, àmbit en què Catalunya va ser una potència mundial al segle XX

Al segle XV, Guillem Sagrera travessava la conca occidental mediterrània per a plantar a Nàpols el testimoni de la gran sala del Castell Nou, d'unes dimensions sense precedents amb sales cobertes de volta quadrada, i deixava en els palaus de Sicília i Calàbria l'empremta d'un gust arquitectònic refinadíssim per les formes simples, llegidores, serenes, estoicament limitades per horitzontals lleugers, de l'arquitectura dels catalans. Al segle XX, amplificant el gest, Josep Lluís Sert, que amb Torres Clavé havia deixat a Barcelona el més bell dels edificis contemporanis: el Dispensari Antituberculos del carrer Torres Amat, salta l'Atlàntic i basteix al Brasil una ciutat sencera, model de ciutats. És la Cidade Dos Motores, projectada junt amb l'urbanista Paul Lester Wiener i l'arqui-

Josep Lluís Sert, constructor de ciutats

tecte Otto da Rocha e Silva. Sovint hom havia projectat ciutats senceres, des que l'escola funcionalista havia fet seves les idees del Pla Regional, i Le Corbusier havia assenyalat el problema bàsic de la vida moderna, sota i fora cobert: la circulació, però, mai no s'havia presentat l'oportunitat de dur-les a la pràctica. Aquesta ha estat la sort de Sert a qui el govern brasiler, per iniciativa del Brigadier-General Antonio Guedes Muniz, cap de la comissió de fabricació d'avions, encarregà d'aixecar, a uns 40 quilòmetres de Rio, en direcció a Petrópolis, en un lloc selvàtic i pintoresc, una ciutat per a 25.000 habitants, dedi-

MANOLO GARCÍA

Seguiu la secció 'Abans d'ara' cada dia a l'Ara.cat

cada a ser seu d'un sistema d'indústries relacionades amb l'aviació. Sert volgué donar un model per a tot el Brasil, on els problemes d'eficiència i confort fossin resolts amb el suport de tècniques avançades i ajustant-se a la més justa economia. Un conjunt de fàbriques, d'instal·lacions agrícoles i l'aeroport van ser elements essencials que van determinar les relacions del nou conjunt habitat i d'un centre cívic de dimensions que poden ser recorregudes a peu. El seu cor i la seva espina són la plaça i el passeig on, com és costum, la gent es troba, exhibeix llurs induments, i conversa. Els edificis que emmarquen aquests

indrets són els administratius, els d'esplai i comercials; l'hotel, el restaurant i els cafès sota el cinema aixecat dalt de pilars, accessible per rampes. El centre cultural té davant l'escola tècnica, amb tallers i biblioteques, i darrere té els parcs esportius. Sobre un turó proper s'aixeca l'església. [...] Seguint la tradició brasilera de paviments de mosaic al carrer, Sert va encarregar a Leger pintures musives per ser vistes des dels avions que sobrevoïn la ciutat. La bellesa de les coses ben fetes, senzilles i vives, anima aquest conjunt fet per Sert amb un gran amor pels seus habitants, amb la intenció que expressin bé els seus mots: "a fi que la vida moderna hi pugui ser mantinguda amb les més gran salut, felicitat i eficiència".

Alexandre Cirici-Pellicer 1947